

॥ २९ ॥ ३० ॥ निकर्तव्यं नीचं सूचनादिकर्मकर्तव्यं ॥ ३१ ॥ ३२ ॥ यो मासः संवत्सर इति श्रुतेर्मासः प्रतिनिधिः संवत्सरस्यास्ति सोमाभावे पूतिका न जिषुणुयादिति श्रुतेः पूतिकाः सोमस्य प्रतिनिधयः ॥ ३३ ॥ अननुहे पूर्णघासमुपाहृत्यावृत्तान्मुच्यत इति धर्मशास्त्रोक्तं प्रायश्चित्तं वा कर्तव्यमित्याह यवेति सौहित्यं आतृप्तिभोजनं तस्य दानात् एतस्मात् मिथ्यावादकृतात् एनसः पापात् ॥ ३४ ॥ ३५ ॥ इत्यारण्यके पर्वणि नैलकंठीये भारतभावदीपे पंचत्रिंशोऽध्यायः ॥ ३५ ॥ ॥ ७३ ॥ ॥ ७३ ॥ भीमसेनेति ॥ १ ॥ आयत्यामुत्तरकाले तदा त्वेवर्तमानकाले यः तान् पश्यति ॥ २ ॥ जानमानः जानन् श्रम्विकरणत्वमा

नाज्ञातचर्यां पश्यामि मेरोरिव निगूहनं ॥ तथैव बहवो स्माभीराष्ट्रेभ्यो विप्रवासिताः ॥ २९ ॥ राजानो राजपुत्राश्च धृतराष्ट्रमनुव्रताः ॥ न हितेऽप्युपशाम्यन्ति निरुता वानिराकृताः ॥ ३० ॥ अवश्यं तैर्निकर्तव्यमस्माकं तत्प्रियैषिभिः ॥ तेऽप्यस्मासु प्रयुंजीरन् प्रच्छन्नान्सुबहूंश्चरान् ॥ आचक्षीरंश्च नो ज्ञात्वा ततः स्यात्सुमहद्वयं ॥ ३१ ॥ अस्माभिरुपिताः सम्यग्वने मासास्त्रयोदश ॥ परिमाणेन तान् पश्यतावतः परिवत्सरान् ॥ ३२ ॥ अस्ति मासः प्रतिनिधिर्यथा प्राहुर्मनीषिणः ॥ पूतिकानिव सोमस्य तथेदं क्रियतामिति ॥ ३३ ॥ अथवाऽननुहे राजन्साधवे साधुवाहिने ॥ सौहित्यदानादेतस्मादेनसः प्रतिमुच्यते ॥ ३४ ॥ तस्माच्छत्रुवधे राजन् क्रियतां निश्चयस्त्वया ॥ क्षत्रियस्य हि सर्वस्य नान्यो धर्मोऽस्ति संयुगात् ॥ ३५ ॥ इति श्रीमहाभारते आरण्यके पर्वणि अर्जुना० भीमवाक्ये पंचत्रिंशोऽध्यायः ॥ ३५ ॥ ॥ ७३ ॥ वैशंपायन उवाच भीमसेन वचः श्रुत्वा कुंतीपुत्रो युधिष्ठिरः ॥ निःश्वस्य पुरुषव्याघ्रः संप्रदध्यौ परंतपः ॥ १ ॥ श्रुता मे राजधर्माश्च वर्णानां च विनिश्चयाः ॥ आयत्यां च तदा त्वेव यः पश्यति स पश्यति ॥ २ ॥ धर्मस्य जानमानो हंगतिमग्न्यां सुदुर्विदां ॥ कथं बलात् करिष्यामि मेरोरिव विमर्दनं ॥ ३ ॥ समुहूर्तमिव ध्यात्वा विनिश्चित्येति कृत्यतां ॥ भीमसेनमिदं वाक्यमपदांतरमब्रवीत् ॥ ४ ॥ युधिष्ठिर उवाच एवमेतन्महाबाहो यथा वदसि भारत ॥ इदमन्यत्समादत्स्व वाच्यं मे वाच्यकोविद ॥ ५ ॥ महापापानि कर्माणि यानि केवलसाहसात् ॥ आरभ्यन्ते भीमसेन व्यथन्ते तानि भारत ॥ ६ ॥ सुमंत्रिते सुविक्रान्ते सुकृते सुविचारिते ॥ सिद्ध्यन्त्यर्था महाबाहो देवंचात्रप्रदक्षिणं ॥ ७ ॥ यत्तु केवलचापल्यादलदपोत्थितः स्वयं ॥ आरब्धव्यमिदं कार्यं मन्यसे शृणु तत्र मे ॥ ८ ॥ भूरिश्रवाः शलश्चैव जलसंधश्च वीर्यवान् ॥ भीष्मो द्रोणश्च कर्णश्च द्रोणपुत्रश्च वीर्यवान् ॥ ९ ॥ धार्तराष्ट्रादुराधर्षादुर्योधनपुरोगमाः ॥ सर्व एव कृतास्त्राश्च सततं चाततायिनः ॥ १० ॥

॥ ३ ॥ इति कृत्यतां इति कर्तव्यतां अपदांतरं अविलंबितं ॥ ४ ॥ समादत्स्व अंगीकुरु ॥ ५ ॥ व्यथन्ते व्यथयन्ति ॥ ६ ॥ सुमंत्रिते शोभनमंत्रे क्रियमाणे सति सुविक्रान्ते उत्कर्षेणोपस्थिते सुकृते पुण्यकर्मणि सुविचारिते निश्चिते सति चकारो यथर्थं ॥ ७ ॥ बलं शारीरं सामर्थ्यं दर्पो गर्वः ताभ्यां उत्थितः प्रवृत्तः ॥ ८ ॥ ९ ॥ १० ॥